

ULOGA VJERNIKA U SV. MISI

U vezi s dopisom veleuč. Dra Kniewalda donijet ćemo u našem listu odgovore na postavljena pitanja uz uvjet da budu pisani mirnim tonom. Neka svakom bude pred očima kako će što točnije prikazati istinu, a ne »pobijati« mišljenje drugih. Ja ću ovdje otvoreno iznijeti svoje gledište u pitanju: kojim jezikom i koje tekstove da mole ili pjevaju vjernici kod sv. Mise.

1. Pitanje jezika. Mislim da se najveći broj ljudi slaže u tom da *sve ono što je glasno* kod čitane Mise i *pjevano* kod pjevane Mise bude *na živom jeziku*. Gledajući na našu liturgijsku tradiciju i sadašnje povlastice nadam se da bi Sv. Stolica to dozvolila. Ugodno mi je ovdje iznijeti da su mnogi koji su (kroz zadnjih pedesetak godina pisali o liturgijskom jeziku došli a ovu ideju. Spomenut ću samo nekoliko najistaknutijih.

Godine 1921. piše *Dr Dragutin Kniewald*: »To (pjevanje na liturgijskom jeziku) kod nas nije provedeno ni u gradovima, a kamo li po selima. I neće se moći provesti. Ne bi li dakle bilo bolje i bliže i duhu i slovu zakona — da se umjesto često puta loših njemačkih prijevoda pjevaju crkvene pjesme koje su propisane, ali ne latinski nego hrvatski« (Katolički List 1921, 40, 474).

Na 1. hrvatskom liturgijskom kongresu u Hvaru g. 1936. o. *Dr Martin Kirigin* u pitanju nastojanja oko živog jezika u sv. Misi stavlja za uzor Pija Parscha koji je »uvedo narodni jezik u Crkvu, ustrajao i razvio neobičnu djelatnost« (Croatia orans 1937, 95).

U časopisu »Život s Crkvom« predložio je *Dragutin Kukulj* da se uvede pjevanje liturgijskih tekstova u živom hrvatskom jeziku (Život s Crkvom VI, 3, 62). U svojoj knjižici »Žrtva sv. Mise« (Zagreb 1941) donio je liturgijske tekstove na živom jeziku s notama.

U najnovije vrijeme je splitsko-makarski biskup *Dr Frane Franić* odredio da se ima zadržati pjevanje liturgijskih tekstova na živom jeziku ondje gdje je to u običaju, a poslije nego što je episkopat objavio prijevod sv. Mise *naređuje da se uvede pjevanje na živom jeziku*: »S obzirom na pjevanje Mise određujem, da se na području splitske i makarske biskupije svi misnici treba da posluže velikom povlasticom, koju nam daje Sv. Stolica: to znači, da na pjevanim Misama bilo da ih misnik pjeva staroslavenski ili latinski, narod i pjevači treba da pjevaju u svom živom jeziku ove nepromjenljive

dijelove: *Gospodine smiluj se, Slava Bogu na visini, Vjerujem, Svet, Blagoslovljen i Jaganjče Božji*« (Služ. vjesnik bisk. spl. i mak. 1962, 5—6, 5).

Ovdje su na mjestu riječi bogoslužja kojima je Dr Ivan Delalle započeo svoje predavanje na liturgijskom sastanku na Rijeci: »Congregavit nos in unum Christi amor!« Budimo jednodušni u onom u čemu se mnogi najugledniji slažu!

2. Pitanje *tekstova*. Ono što svećenik moli tiho na čitanoj i pjevanoj Misi u nikakvom slučaju ne spada na zajednicu vjernika. U našem izdanju tekstova za vjernike izostavili smo te dijelove. Ako smo od Sv. Stolice dobili povlastice da neke od tih dijelova mogu vjernici zajednički moliti, ta povlastica nije progresiva nego reaktivna.

Što se tiče upotrebe drugih molitava i pjesama osim misnih, te su molitve i pjesme uz stalne uvjete dozvoljene kad vjernici indirektno sudjeluju kod svetih obreda (Isp. enc. »*Musicae sacrae*«, Docum. pontif. II, 34 i 40; Uputa SZO o sv. glazbi i sv. liturgiji br. 14 i 30). Gdje god je moguće to provesti, treba ići za tim da vjernici direktno sudjeluju u sv. Misi tj. da mole i pjevaju *ono što po liturgijskim propisima na njih spada*. Osim toga nije ništa drugo potrebno. Ako se smatra da vjernici nisu dovoljno odgojeni da mogu s razumijevanjem to moliti i pjevati, onda dolaze u obzir druge molitve i pjesme u vezi sa sv. Misom. Cecilijanski je pokret doista uspio da nam kroz šezdesetak godina dade priličan broj dobrih pučkih melodija. Međutim većina tekstova pučkih misnih pjesama — po mojem mišljenju — nemaju onih uslova o kojima govori enciklika »*Musicae sacrae*« (Docum. pontif. II, 40). Stoga se vrlo često preko Mise pjevaju druge pjesme koje nemaju veze s Misom, a to se u nikakvom slučaju ne bi smjelo tolerirati. U najposljednje vrijeme neki su ordinariji izričito izjavili da neće tolerirati takvo pjevanje u svojim biskupijama.

Nadbiskup *Miho Pušić* koncem prošle godine određuje: »U zadnje vrijeme neki su počeli pjevače u koru zamjenjivati sa mješovitim ili čak samim ženskim zborovima, a stare koralne napjeve liturgijskih tekstova kojekakvim bezvrijednim modernim misama, ili čak pjesmicama bez ikakve liturgijske i umjetničke vrijednosti. Da se tim slabim tendencijama stane na put... treba... što prije ukloniti nove napjeve, koji nisu u duhu crkvenih propisa« (Služba Božja, 2, 96).

Biskup *Dr Frane Franić* određuje još izričitije: »Posebno se kod nas ne može trpjeti pjevanje neliturgijskih pjesmica preko svečane ili pjevane Mise. Toga kod nas nikada nije

bilo, pa ne mogu dozvoliti da se bilo u kojoj crkvi u našoj biskupiji to u praksu uvodi, pa niti samo jedanput na godinu» (Služb. vjesnik bisk. spl. i mak. 1962, 1—2, 24—25).

Neka u najvažnijem bogoslužju — sv. Misi — bude ono što doista spada na ovo bogoslužje, a neka se odstrani što ovamo ne spada. Neka sve uloge u ovoj svetoj drami budu dobro diferensirane: neka misnik vrši svoju ulogu, službenici oltara svoju a vjernici svoju!

Dr o. JURE RADIĆ

LITURGIJA — MODA, NAPAST?

U zadnjem je broju »Službenog vjesnika« jedne naše biskupije izašao članak »Liturgija i razmatranje«, sastavljen prema istoimenoj knjižici suprugâ Maritain i prema reviji »La vie spirituelle«. Iako nije posve jasno što je mišljenje Maritainovih, a što nepotpisanog pisca članka, neka bude dozvoljeno navesti par rečenica i bez polemiziranja iznijeti nešto drugačije stanovište, da tako čitaoci stave stvari na svoje mjesto.

Bit će da s pravom čuveni obraćenik i filozof žali što je u naše doba tehnokracije sve manje onih koji vole razmišljati svjesni svoje osobe (personalizam), ali ipak je lako uočiti pretjeranost i deplasiranost ovih riječi: »Liturgija je danas u modi više, nego što je ikada bila. Pitanje je ipak, dokle će ta moda trajati. Liturgijska molitva danas je toliko naglašena najviše zbog njezina socijalnog značaja. Liturgijska se molitva promiče kao kult, u kojem se individuum treba da podloži kolektivu, da se osoba izgubi u masi... Neki od liturgičara idu malo dalje, pa govore, da moliti klečeći s glavom među dlanovima, u šutnji i razmatranju, ne vrijedi ama baš ništa, jer da čovjek kod molitve redovito treba da stoji na nogama i da s veseljem u duši moli sa sakupljenom zajednicom, a ne da se od nje izolira pomoću neke kontemplacije. Ne smije postojati molitva, koja te izolira od braće — to je parola mnogih liturgičara. Ostavimo se dakle razmatranja, koje je iskvarilo kod kršćana pravu ljubav prema Bogu i prema ljudima... Auktori dakle ove knjižice vide u današnjem liturgijskom pokretu napast jednog kršćanstva bez nutarnjeg života, kršćanstva, koje se zanima za sve, osim za Boga i za dušu«.

Bez sumnje je pisac ovog članka »za našu izgradnju« imao najbolju namjeru da istakne potrebu osobnog razmatranja. Proti žurbi i površnosti suvremenog čovjeka nije nikada dovoljno, obzirom na nužnost razmatranja, ponavljati stanovište Crkve, autaritativno izraženo u enc. »Mediator Dei«. Jer treba priznati da se sve manje razmatra, zaista razmatra, a pogotovo se to mnogima ne da u određeno vrijeme, na određenom mjestu, po određenoj metodi, po zajedničkom priručniku. Ali je pitanje: da se toj slabosti suvremenoj čovjeka doskoči, ima li smisla kriviti i napadati liturgiju te liturgijskoj obnovi odricati čak zanimanje za Boga i za dušu? Posebno kod nas, gdje su neke nastranosti, uglavnom preživjele, liturgijskog pokreta po svijetu jedva i poznate. U pogledu baš binarija »liturgija i razmatranje« kod nas je teoretično i praktično dovoljno isticano jedino pravilno stanovište. Dosta je spomenuti brojne članke mp. o. Dr D. Budro-